

GUNNKURS FOR GJETERHUNDFØRERE

OSLO , AKERSHUS og ØSTFOLD

FORMÅLET MED BRUK AV GJETERHUND

Formålet med opptrening av gjeterhund er å kunne håndtere et mindre eller større antall fe på en effektiv og besparende måte for dyreholderen.

”En godt trent gjeterhund sparer ti manns arbeid, mens en dårlig trent skaper ti manns arbeid.”

NORSK SAU OG GEIT

HVEM GJØR HVA ?

- Øverste organ – Norsk Sau- og Geit (NSG)
 - Styret
 - Generalsekretær
 - Avl sau og geit
 - Beitebruk
 - Gjeterhund
 - Ull og klipping
 - Gjeterhundrådet
 - For å ta seg av saker som gjeld gjeterhund har styret i Norsk Sau og Geit oppnevnt et eget gjeterhundråd. Rådet fungerer også som avlsråd for de to gjeterhundrasene laget er spesialklubb for, nemlig border collie og working kelpie.

GJETERHUNDLAG/-NEMD

- HVILKE OPPGAVER HAR DISSE?
 - Stimulere til økt og bedre bruk av gjeterhunder.
 - Ha ansvaret for organisering av gjeterhundarbeidet innen laget. Dette innbefatter bl.a. utdanning og samling av instruktører/dommere og arrangering av gjeterhundtreff og fylkesmesterskap.
 - Formidle valper etter godkjente foreldre, samt hannhunder godkjent for avl, av rasene border collie og working kelpie.
 - Utgi informasjon til medlemmene.

HVORFOR ET TRENINGSBEVIS?

- VI SER ET BEHOV FOR KUNNSKAP OM SAU.
- VI ØNSKER Å HEVE FORSTÅELEN OG RESPEKT FOR SAU.
- FORSTÅELSE FOR BONDEN OG HANS ARBEID.
- FELLES FORSTÅELSE FOR TRENINGSFORHOLD OG ANNEN MANS EIENDOM.
- SAMKJØRING OG SAMARBEID FYLKER I MELLOM.
- HUND SOM ARBEIDSREDSKAP TIL FELLES GLEDE OG NYTTE.
- ARBEIDE FOR ET FELLES MÅL MED GJETERHUND I FOKUS.

HVEM ER BONDEN?

- HVORFOR HAR BONDEN VALGT DETTE YRKET?
- HVORFOR DRIVER BONDEN MED SAU?
- HVORFOR SKAL VI FÅ LOV TIL Å BRUKE BONDENS DYR TIL Å TRENE PÅ?
- HVA FÅR BONDEN IGJEN FOR DETTE?
- HVILKEN RISIKO TAR BONDEN VED Å SLIPPE OSS TIL SAUEN.

HVEM ER VI?

- HUNDEEIER?
- HAR VI KUNNSKAP TIL Å SETTE I GANG?
- HVILKEN RISIKO TAR VI?
- FÅR VI NOEN ØKONOMISKE TAP.
- DYREVERNSMESSIG HENSYN I ETTERKANT?
- HVORFOR TRENE GJETING?

HVA SIER LOVEN?

Forskrift om velferd for småfe:

- **§ 4 –Generelle krav**
 - Småfe skal behandles forsvarlig og omsorgsfullt, og det skal tas hensyn til dyrenes mentale og fysiologiske behov. Småfe skal beskyttes mot fare for unødig lidelse.
- **§ 5. Kompetanse**
 - Dyreeier og annen med ansvar for småfe skal ha nødvendig kunnskap om driftsformen, om dyrenes mentale og fysiologiske behov, samt kunnskap om bestemmelsene i denne forskriften. Den som har ansvaret for dyreholdet skal sikre tilstrekkelig faglig kompetent personell til enhver tid.

LOV OM HUNDEHOLD

- § 8 - Håndtering og driving av småfe skal skje skånsomt og med hensyntagen til dyrenes adferd
 - **Gjeterhunder skal trenes og brukes på en slik måte at småfe ikke påføres skade eller unødig stress. Ved trening av hund skal det så langt mulig benyttes sau som er tilvent gjeting med hund.**
- § 18 - Avliving eller omplassering av en hund etter en eller flere uønskede hendelser
 - **En hund som har angrepet eller vesentlig skadet dyr i landbruket eller tamrein, bør normalt avlives hvis dyrets eier ber om det.**

DYREVERNSLOVEN - GENERELT

- **§ 8 - Forbod mot visse måtar å fara fram mot dyr på.**
 - Det er forbode:
 - 1. å sparka dyr eller å slå dyr med staur, med reip eller reim som det er knute eller noko liknande på, eller å slå med noko anna som kan gjera dyret like vondt,

HVA ER EN SAU?

1. SAUENS SANSER

1. SYN
2. HØRSEL
3. LUKT
4. SMAK

HVA ER EN SAU?

1. SAUENS ADFERD
 1. SOSIAL STRUKTUR
 2. LEDERSKAP I FLOKKEN
 3. FLOKKEN
 4. FØLGEADFERD
 5. FLUKT
 6. BEITING
 7. ADFERD MOT ROVDYR

HVA ER EN SAU?

1. Hvilke raser har vi i Norge, og hvilke er de mest vanlige?
 - Blæset sau, dala, finsk landrase, fuglestadbrogete sau, spælsau ,gammelnorsk sau ,grå trøndersau, merino ,norsk kvit sau ,norsk pelssau ,østfrisisk melkesau, oxford down, rygja, sjeviot, steigar, suffolk, svartfjes, texel
 - De mest vanlige er norsk kvit sau og spælsau.
2. Hvilke egenskaper har disse, og hvilke utfordringer gir disse ved gjeting.

HVA ER EN GJETERHUND?

- HVA GJØR EN GJETERHUND SÅ UNIK?
- HVA ER FORSKJELL PÅ HUND I DRIFT OG I VANLIG MODUS.
- NÅR KAN DU STARTE Å TRENE EN GJETERHUND.
- ER DET SLIK AT DE HAR *"GODT AV Å FÅ GJØRE DET DE ER SKAPT TIL"*?
- HAR DU BRUK FOR EN GJETERHUND?
- HAR DU TID OG ANLEDNING TIL OG FØLGE OPP SAU OG HUNDETRENING.

Hvordan ta vare på gjeterhunden når den ikke er i arbeid. Dyrevernsloven:

- **§ 4. Tilhaldsrom.**

- Den som eig eller har i si varetekt husdyr, selskapsdyr eller dyr som er haldne i fangenskap på annan måte skal syta for at dyret har fullt tenleg tilhaldsrom der det er stor nok plass, høveleg varmt, nok lys og tilgang på frisk luft m.v., alt etter trongen hjå det einsskilde dyreslaget.

- **§ 5a. Tilsyn og stell**

- Den som eig eller har i si varetekt husdyr, selskapsdyr eller dyr som er haldne i fangenskap på annan måte, herunder tamrein, eller som har tilsyn med slike dyr for eigar eller innehavar, skal syta for at:
 - 1.dyret får nok og godt nok fôr og vatn, alt etter trongen hjå det einsskilde dyret,
 - 2.dyret får forsvarleg tilsyn og stell, m.a. får stelt klør, hovar eller klauver
 - 3.bindegreie eller stengsel ikkje skader dyret eller er til ulempe for det i utrengsmål,

OPPGAVE TIL I MORGEN

- HVOR KOMMER HUNDEN I FRA OG HVILKE IBOENDE EGENSKAPER MENER DU DIN HUND HAR?
- HVOR BOR DU OG HVEM MENER DU DET VIL VÆRE MEST HENSIKTSMESSIG Å TRENE HOS?
- HVORDAN UNNGÅR MAN Å STRESSE SAUEN NÅR MAN SLIPPER HUNDEN FOR FØRSTE GANG?
- HVILKE HENSYN MÅ DU SOM HUNDEEIER TA I FORHOLD TIL DYRVERNSLOVEN OG OVENFOR BONDEN SOM EIER SAUEN?

VI PRØVER HUND

- HVORDAN STARTER VI OG HVORFOR?
- HVEM GJØR HVA?
- HVILKE SAUER SKAL VI BRUKE?
- HVORDAN UNNGÅ STRESS OG FEIL LÆRING?
- HVA KAN VI FORVENTE OSS NÅ?
- HVEM STARTER?
- HVEM RYDDER OPP ETTER TRENINGEN?

Utbildningstrappa, kursuppläggningsförslag

	Delning med återsamling
	Hämt med föraren hos hunden
Tänk på att vi arbetar med olika individer med olika förutsättningar	Vinkla vid sidoförflyttningar i hämt
	Vinkla i fösning med hunden mellan förare och flock
	Fösning med föraren bakom hunden
	(Delning för att få en flock till träningspasset)
	Vinkla i starten på avstånd från föraren
	Gå hel cirkel med start även från kl Steg 2
	Hämt med föraren vid flokken eller mellan hund och djur
	Fösa några meter, föraren snett framför/vid sidan om hunden
	Gå mot djuren från olika positioner och starta dem, föraren följer inte med
	Gå mot djuren från olika positioner och starta dem
	Runda föraren och gå vidare till kl 12
	Gå sakta mot djuren
	Starta i vinkel och gå till kl 12 med bibehållet eller ökat avstånd, lär in bortkommando
	Balansera och stanna kl 12
	Träna lugn och självförtroende i förhållande till djuren med hund och förare inr Steg 1
	Tändning, först med fåren i fålla, sedan lösa
	Kravfas i lydnadsträning förberedande vallträning
Valp- och lydnadsträning	Valpkurs/förberedande

Forklaring av begreper

- Å "tenne"- hundens hale senkes, den begynner å tenke, og ikke bare løpe.
- Balanse- det er når hunden er på motsatt side av saueflokken i forhold til føreren og balanserer saueflokken mot fører.
- Eye-hypnotisk stirrende blick som hunden viser på sau
- Låsing-konsekvens av for mye eye, som medfører at hunden ligger som paralysert uten å kunne bevege seg.
- Sterk hund-en hund som holder hodet kaldt og ikke viker hvis den blir konfrontert av en sta sau
- Svak hund-en hund som viker blikket, får panikk, ruser og gjør overilte ting når den blir konfrontert av en sta sau

Hva skal til for å oppnå bruksprøve?

- Utgang, minst 100 meter, hunden løper i en bue ut til sauene og kommer i posisjon bak.
- Løsing, hunden setter i gang sauene kontrollert i retning mot fører.
- Inndriving til fører gjennom en port med 6m åpning
- Fradriving ca 70 meter, eventuelt drive med eller gå etter ut til port nummer 2 med åpning 6 meter.
- Drive etter, ca 150 meter gjennom port 3 med åpning 3 meter frem til kvè.
- Få sauene inn i et kvè med størrelse 2x4 meter.
- Momentene skal utføres på en måte som er skånsom for sauene.

Viktig å huske på

Å gjete med hund er den mest skånsomme måten å flytte sau på. Men dette skjer kun når hunden er riktig trent. Hunden skal jobbe på en måte som ikke stresser sauene.

Det er derfor viktig at gode gjeterhundegenskaper ligger til grunn i den hunden man skal bruke til dette formålet. Alvsarbeidet på border collie har gjennom 100 år lagt vekt på arbeidsegenskapene.

Når man starter å trene opp en hund som gjeterhund må man ikke glemme at det også er med en tredjepart. Det er derfor viktig at hunden får en grunnopplæring som ikke stresser opp sauene og gir gjeterhunden muligheten til å få uvaner. Treningsmetodikken avgjør ofte hvordan samarbeidet mellom hund og fører vil utvikle seg.

Det er derfor viktig å merke seg at man som regel ikke får bedre hund enn det man fortjener. Setter man sammen positiv trening og et godt avlsmateriale, skal de grunnleggende elementene for en god gjeterhund ligge til stede.

Det er viktig når man starter opp treningen at den instruktøren som man trener for, har erfaring og en grunnutdanning gjennom NSG. Men viktigst av alt å ta hensyn til dyra når man trener, både hund og sau.

Hunden blir fort sliten ved nyinnlæring, derfor er det viktig å trene korte økter. Sauen skal til enhver tid være opplagt og frisk. Man bør sørge for å bytte sau ofte, hvis det legges opp til lange kursdager.

Når vi trener en gjeterhund, skal alltid dyrenes velferd komme først, både sauens og hundens!

UTDELING AV TRENINGS BEVIS.

- HVA HAR VI GÅTT IGJENOM?
- HVA ER NESTE MÅL?
- HVORDAN NÅR VI MÅLET?

Gratulerer med "førerkort"

NÅR STARTE GJETERHUNDKURS OG HVOR?

- HER MÅ DE RESPEKTIVE GJETERHUNDLAG/-
NEMDER LEGGE INN DATOER